

N:o 51.

Ank. till Riksd. kansli den 9 april 1897, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om upphörande af skyldigheten för rote- och rusthållare att i visst fall tillhandahålla soldattorp m. m.
(I. A.)

Uti en inom Andra Kammaren af herr *J. August Sjö* väckt motion (n:o 35) anföres, hurusom, sedan 1892 års urtima Riksdag beslutat, att landets härväsende skulle ordnas på ett mera tidsenligt sätt än hvad förut varit förhållandet, samt i sammanhang härmed äfven grundskatter, skattefrälseräntor och indelningsverk skulle inom en viss tidrymd afskrifvas, hvarförutom rättighet för rote- och rusthållare lemnats att städja och aflöna knekt mot kontant lega och lön, under senare åren flere rote- och rusthållare till sina knektar försålt knektetorpet för evärdelig tid under den tanken att lönesättet med torp numera ej vore ovillkorligt. Köpeskillingen hade i många fall sålunda betalats, att köparen upptagit ett amorteringslån, för hvilket säljarne borgat, hvarefter lånet amorterats och förräntats med någon del af knektens kontanta lön. Genom ett sådant tillvägagående vunne knekten den fördelen, att han redan vid unga år finge en sjelfegande torfva att bruka och bebo såväl under tjenstetiden som efter afskedet, i motsats till hvad tillförene varit förhållandet. Ett sådant tillvägagående skulle äfven i väsentlig mån främja det under senare åren allt mera uppmärksammade sträfvandet att söka bereda tillfälle för mindre bemedlade att skaffa sig egna hem och ett litet jordbruk.

Men oakadt rote- och rusthållare ostridigt varit egare till torpen, som de sålt, hade vederbörande nekat lagfart å köpen. Anledning härtill syntes vara stadgandet i kongl. kungörelsen den 2 december 1892, enligt hvilken soldat egde »att efter ett år, räknadt från näst efter derom gjord framställning inträffande laga fardag, erhålla torp med kåltäppa eller planteringsland mot afdrag å lönen till det belopp, som i kontraktet för sådant fall är bestämdt». Genom detta stadgande kunde nemligen rote- och rusthållare tvingas att förse knekten med torp och ett stycke jord.

Derest knektetorpen komme att såsom aflöningsförmåner upphöra, skulle icke obetydlig besparing uppstå för statsverket i så måtto, att härigenom bortföle icke blott alla kostnader för syner och ekonomiska besigtningar, utan äfven utgifter för rustnings- och roteringsbesvärens tio års värderingar. Detta senare under förutsättning att roten finge sin ersättning af staten i hvad sig belöpte för den till knekten utgående vilkorade kontanta lönen.

Med anledning af hvad sålunda anförts, har motionären föreslagit, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke rote- och rusthållare jemlikt kongl. kungörelsen den 2 december 1892 åliggande skyldighet att i visst fall tillhandahålla soldat torp med kåltäppa eller planteringsland måtte kunna för framtiden upphöra och roten berättigas att af staten få hvad sig belöpte i ersättning för den kontanta, till knekten mellan honom och roten vilkorade utgående lönen samt till Riksdagen inkomma med förslag till sådan ändring i gällande bestämmelser beträffande soldatkontrakten vid indelta armén, som häraf påkallades.

Att, på sätt motionären ifrågasatt, rust- och rotehållare skulle helt och hållet befrias från den dem enligt förenämnda kungörelse af den 2 december 1892 åliggande skyldigheten att tillhandahålla soldaten torp, anser utskottet sig icke kunna tillstyrka; och ännu mindre tillrådligt synes det vara, att soldatroten skulle i den ordning, motionären föreslagit, berättigas att af staten få ersättning för den till knekten utgående kontanta lönen. Då i allt fall någon större erfarenhet angående verkningarna af de genom berörda kungörelse stadgade förändringar uti ifrågavarande förhållanden torde böra afvaktas, innan ytterligare ändringar deruti beslutas, anser sig utskottet icke böra tillstyrka Riksdagen att hos Kongl. Maj:t göra någon framställning i ämnet.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Sjös förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 april 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation

af herrar *O. Erickson* och *J. A. Sjö*, hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 2 december 1892 angående ändring i gällande bestämmelser beträffande soldatkontrakten vid indelta armén må få den ändrade lydelse, att rote- och rusthållare äfven i de landskap, der sådant nu ej är medgifvet, må vara oförhindrade att mot ersättning i legan, hemkallet eller den kontanta lönen till soldat upplåta allenast torp med kåltäppa eller planteringsland eller ock till soldat utgifva allenast kontant lega och lön.